

بسم الله الرحمن الرحيم

نگین استان مرکزی

تالاب کویری میقان

A-PDF

رضوان داوودپور

عضو هیئت مدیره و مدیران جوان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک

مریم چگینی، دکتر نوراله عبدی

سرشناسه	:	داودپور، رضوان، ۱۳۶۴
عنوان و نام پدیدآور	:	تالاب کویری میقان: نگین استان مرکزی / رضوان داودپور، مریم چگینی، نوزاله عبدی
مشخصات نشر	:	اراک: نشر سہی، ۱۳۹۲
مشخصات ظاہری	:	۱۲۴ص، مصور (بخشی رنگی)، نقشه، جدول
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۶۷۶۲-۰۵-۰
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فیا
موضوع	:	تالاب ها-- ایران-- اراک
موضوع	:	تالاب میقان
شناسه افزوده	:	چگینی، مریم، ۱۳۶۶
شناسه افزوده	:	عبدی، نوزاله، ۱۳۵۵
رده‌بندی کنگر	:	۱۳۹۲ ت ۲ ۵۲ / ۵ DSR ۲۱۶۳
رده‌بندی دیوینی	:	۹۵۵/۱۳۲۲
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۱۵۴۸۵۲

نگین استان مرکزی: تالاب کویری میقان

نشر: سہی

مؤلفین: رضوان داودپور، مریم چگینی، نوزاله عبدی

طراح جلد: جواد محمود آبادی

Watermark

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۷۶۲-۰۵-۰

چاپ: اول ۱۳۹۲

تیراژ: ۲۵۰

مشخصات نشر: اراک، نشر سہی

قیمت: ۱۰۰۰۰۰ ریال

تمام حقوق برای مؤلف محفوظ است.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۱	پیشگفتار
۱۳	فصل اول: کلیات تالاب‌ها
۱۳	۱-۱- مقدمه‌ای درباره‌ی تالاب‌ها و اهمیت آنها
۱۳	۱-۲- تعریف تالاب
۱۴	۱-۳- ارزش‌های تالاب
۱۵	۱-۴- اهمیت و نقش تالاب‌ها
۱۷	۱-۵- نقش تالاب‌ها در مناطق کویری
۱۷	۱-۶- عوامل تهدید و تخریب تالاب‌ها
۱۹	۱-۷- تلاش‌های جهانی در حمایت از تالاب‌ها
۲۱	۱-۸- کنوانسیون بین‌المللی رامسر سند افتخار ملی
۲۴	۱-۹- کویر
۲۵	۱-۱۰- پلایا یا چاله
۲۷	فصل دوم: معرفی منطقه مورد مطالعه
۲۷	۲-۱- معرفی تالاب کویری میقان
۲۷	۲-۱-۱- موقعیت جغرافیایی منطقه
۲۸	۲-۲- وضعیت فیزیوگرافی

صفحه

عنوان

۲۸	۲-۳- زمین شناسی منطقه
۳۲	۲-۳-۱- گسل های حوضه
۳۴	۲-۴- واحدهای ژئومورفولوژیکی حوضه میقان
۳۶	۲-۵- خاک شناسی کویر میقان
۳۸	۲-۶- ژئومورفولوژی کلی منطقه
۳۹	۲-۷- زیر محیط های پلایای میقان
۴۱	۲-۸- جاذبه های ژئوتوریسمی
۴۴	۲-۹- خصوصیات آب و هوایی منطقه
۴۹	۲-۱۰- اقلیم
۵۳	فصل سوم: ارزش ها و عوامل تهدید تالاب میقان
۵۳	۳-۱- ارزش ها
۵۵	۳-۲- ظرفیت های اکوتوریسمی مناطق کویری و بیابانی
۶۰	۳-۳- عوامل تهدید تالاب میقان
۶۱	۳-۳-۱- اثر معدن کاوی
۶۴	۳-۳-۲- اثر پسابها
۶۵	۳-۳-۳- اثرات تغییر کاربری و چرای دام
۶۶	۳-۳-۴- اثرات جاده سازی
۶۶	۳-۳-۵- اثرات فرودگاه

صفحه	عنوان
۶۷	۳-۳-۶- اثرات ناشی از استقرار تصفیه خانه شهر اراک
۶۷	۳-۳-۷- توسعه اراضی مسکونی و صنعتی در حاشیه کویر
۶۸	۳-۳-۸- شکار بی رویه
۶۸	۳-۴-۴- کانون بحرانی فرسایش
۶۹	۳-۵-۵- شدت بیابان زایی
۷۳	فصل چهارم: حیات وحش
۷۳	۴-۱-۱- حیات وحش
۷۴	۴-۲-۲- فون کویر
۷۵	۴-۳-۳- پستانداران کویر
۷۵	۴-۴-۴- خزندگان کویر
۷۶	۴-۵-۵- آبریان
۷۸	۴-۶-۶- پرندگان
۸۳	۴-۶-۱- پرندگان شکاری
۸۹	فصل پنجم: معرفی گیاهان منطقه
۸۹	۵-۱-۱- پوشش گیاهی
۱۰۷	مقابله با بیابان زایی در کویر میقان
۱۱۳	منابع

فهرست اشکال

صفحه	عنوان
۲۸	شکل ۲-۱ موقعیت منطقه مورد مطالعه در کشور و استان مرکزی
۲۹	شکل ۲-۲ پروفیل عرضی زمین شناسی کویر میقان
۳۱	شکل ۲-۳ عملکرد دو گسل ها و نشست گرابنی کفه میقان
۳۳	شکل ۲-۴ نقشه شیب حوضه میقان
۳۴	شکل ۲-۵ نقشه جهت حوضه میقان
۳۵	شکل ۲-۶ نقشه ژئومورفولوژی حوضه میقان
۳۶	شکل ۲-۷ نقشه اشکال ناهمواری های ماسه ای شتزار کویر میقان
۳۶	شکل ۲-۸ نقشه مناطق تثبیت شده و تثبیت نشده شتزار کویر میقان
۴۱	شکل ۲-۹ الف. دریاچه ایجاد شده در محل برداشت سولفات سدیم، ب. نمایی از استخراج سولفات سدیم در محل معدن سولفات سدیم
۴۴	شکل ۲-۱۰ ساختارهای رسوبی ایجاد شده در پلايای میقان اراک،
۴۷	شکل ۲-۱۱ نقشه پراکندگی مکانی بارش سالانه حوضه آبی کویر میقان
۴۸	شکل ۲-۱۲ نمودار سری زمانی بارش ماهانه حوضه آبی کویر میقان
۴۹	شکل ۲-۱۳ نمودار تمرات استاندارد شده بارش ماهانه حوضه
۵۰	شکل ۲-۱۴ نقشه هم بارش ایستگاه های هواشناسی واقع در حوزه آبخیز کویر میقان

- ۵۶ شکل ۱-۳ حضور پرندگان بر فراز کفه‌های نمکی در کویر میقان
- ۵۷ شکل ۲-۳ نقشه محدوده دارای توان تفرج گسترده
- ۵۸ شکل ۳-۳ نقشه محدوده دارای توان تفرج متمرکز
- ۵۹ شکل ۴-۳ نمایی از برج حفاظتی، ترویجی و گردشگری
- ۶۴ شکل ۵-۳ نمایی از جزیره کریستالین و تخریب صورت گرفته در اثر بهره‌برداری
- ۶۶ شکل ۶-۳ جاده عبوری از وسط تالاب
- ۷۰ شکل ۷-۳ نقشه شدت بیابانزایی مراتع حوضه آبخیز کویر میقان از دیدگاه پوشش گیاهی
- ۷۱ شکل ۸-۳ نقشه بیابانزایی حوضه میقان
- ۸۱ شکل ۱-۴ مسیرهای پیمایش شده درناها در منطقه مورد مطالعه
- ۸۱ شکل ۲-۴ نقاط پراکنش و ایستگاه‌های استقرار درناها در منطقه مورد مطالعه
- ۸۵ شکل ۳-۴ نمودار فراوانی نسبی گونه‌های مشاهده شده از هر تیره در تالاب میقان در سال ۱۳۸۹
- ۱۰۳ شکل ۵-۱ نقشه پوشش گیاهی منطقه مورد مطالعه

فهرست جداول

<u>عنوان</u>	<u>صفحه</u>
جدول ۱-۱ راهنمای تعیین ارزش های تالاب	۱۶
جدول ۲-۱ فهرست تالاب های بین المللی	۲۳
جدول ۱-۲ متوسط بارش ماهانه حوضه آبی کویر میقان	۴۸
جدول ۱-۳: شدت تغییر کاربری اراضی تالاب میقان	۶۵
جدول ۱-۴ فهرست پستانداران شاخص تالاب میقان	۷۴
جدول ۲-۴ سرشماری درنا کویر میقان در سال ۱۳۸۵	۸۲
جدول ۳-۴ اسامی پرندگان شکاری تالاب میقان	۸۴
جدول ۴-۴ اسامی پرندگان آبی و کنار آبی در منطقه مورد مطالعه	۸۶
جدول ۱-۵ فهرست نام گونه ها، شکل زیستی و پراکنش جغرافیایی آنها در کویر میقان اراک	۱۰۰
جدول ۲-۵ رابطه بین ژئومورفولوژی، خاک و پوشش گیاهی در پهنای میقان	۱۰۴
جدول ۳-۵ اسامی تیپ های گیاهی در منطقه مورد مطالعه	۱۰۵
جدول ۵-۵ پروژه های نهال کاری سال های گذشته در کویر میقان	۱۱۱

پیشگفتار

حمد و سپاس بی کران، خداوندی که بشر را علم نوشتن به قلم آموخت و به انسان آنچه نمی دانست به الهام خود تعلیم داد.

زیبایی خیره کننده و شگفت انگیز جهان هستی، بیش از هر چیز در گرو گوناگونی و تنوع بی پایان آن است. تنوع زیستی با فراهم آوردن امکانات ارزشمندی برای انسان و سایر زیستمدان، کره زمین را برای ما قابل زندگی کرده است. متأسفانه تنوع زیستی به طور روز افزونی در معرض تهدید و نابودی قرار گرفته و تغییرات آب و هوایی، آلودگی، افزایش دمای هوا، موضوع انباشت انواع پسماندها و مسائلی نظیر آن، وضعیت موجود را روز به روز بدتر کرده است. وظیفه ما این است که این فرایند را مهار کنیم و سمت و سوی آن را بهبود بخشیم، باید جامعه‌ای آگاه نسبت به ارزش‌های تنوع زیستی داشته باشیم. حفظ تنوع زیستی بدون حفظ زیستگاه میسر نیست و حیات وحش جزء اصلی و مهمی از مجموعه یگانه محیط زیست است. در استان مرکزی تالاب کویری میقان یکی از مهم‌ترین اکوسیستم‌های طبیعی می‌باشد که از جنبه‌های تنوع زیستی گیاهی و جانوری، ژئومورفولوژی و زمین شناسی، تأثیر بر عوامل اقلیمی منطقه و... حائز اهمیت فراوان می‌باشد. دریاچه میقان آخرین حلقه اکولوژیک حوزه آبریز دشت اراک است که آب‌های سطحی میل‌های فصلی را جذب می‌کند. مساحت دریاچه حدود ۱۱۰ کیلومتر مربع و محدوده اکوسیستم کویر میقان بیش از ۵۰۰ کیلومتر مربع است. این محدوده توقفگاه گروه‌های بزرگی از پرندگان «درناهای خاکستری» است که از نواحی سردسیر شمال به سرزمین‌های گرمسیر جنوب کوچ می‌کنند. این تالاب از زیستگاه‌های مهم پرندگان مهاجر در ایران کشور است. محدوده تالاب کویری میقان اکوسیستم منحصر به فردی است که علاوه بر گوناگونی مناظر تپ‌های گیاهی، به ویژه درختچه‌های قره داغ، دارای تنوعی از گلدان‌های ییابانی (لیکا و ریه) و کوچک و بزرگ است که در کنار مناظر بدیع نمکزار، جزایر، آبگیرهای دائمی و... زیبایی خاصی را به نمایش گذاشته است و قابلیت آن را دارد که با رعایت استانداردهای زیست محیطی، پذیرای جمع بسیاری از گردشگران و مشتاقان طبیعت باشد. تالاب میقان دارای قابلیت‌های بین‌المللی است و شرایط ثبت در کنوانسیون رامسر را دارد. با این وجود به دلیل قرار گرفتن وسیع‌ترین معدن سولفات سدیم جهان در این منطقه، برداشت غیر اصولی ذخایر معدنی پیامدهای غیر قابل جبرانی را برای این زیست بوم دربر دارد. هم‌اکنون به دلیل توسعه صنعتی شهر اراک، افزایش جمعیت در شهرهای اراک و مناطق حاشیه کویر مانند شهر داودآباد، ورود پساب تصفیه‌خانه اراک به تالاب،

احداث فرودگاه در جوار تالاب، تأسیس کارخانه تولید سولفات سدیم و عبور جاده تا جزایر مرکزی کویر، وقوع پدیده بیابان‌زایی و حرکت ماسه‌های روان در حاشیه شمال و شمال غربی کویر و سایر تغییرات، این اکوسیستم مهم و حیاتی در معرض تهدید جدی قرار گرفته است.

فصل اول به کلیات تالاب‌ها و فصل دوم به معرفی منطقه مورد مطالعه اختصاص داده شده است. در فصل سوم ارزش‌ها و عوامل تهدید تالاب میقان مورد بررسی قرار گرفته است. در فصل چهارم و پنجم به ترتیب موضوعات حیات وحش و گیاهان مورد بررسی قرار گرفته‌اند. به امید روزی که شرایط برای دستیابی به توسعه پایدار در این زیست‌بوم و زیست‌بوم‌های همسان هموارتر شود.

مؤلفین

A-PDF

Watermark

WWW.Ketab.ir